
Euroopa Liidu kohtuasjade kokkuvõte oktoober 2018

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

- **C-207/16**: Ministerio Fiscal (eelotsus – sideandmetele juurdepääs, kriminaalmenetlus)
- **C-12/17**: Dicu (eelotsus – lapsehoolduspuhkuse ajal põhipuhkuse päevade arvestamine)

Olulisemad EL Kohtu lahendid ja kohtujuristi ettepanekud:

- **C-416/17**: komisjon vs. Prantsusmaa (kohustuste rikkumise hagi – diskrimineerimine, eelotsusetaotluse esitamine)
- **C-105/17**: Kamenova (eelotsus – tarbijakaitse, veebimüük)
- **C-379/17**: Al Bosco (eelotsus – kohtuotsuste täitmine tsiviil- ja kaubandusajades)
- **C-337/17**: Feniks (eelotsus – kohtualluvus tsiviil- ja kaubandusajades)
- **C-149/17**: Bastei Lübbe (eelotsus – autoriõigused, ebaseaduslik jagamine Internetis)
- **C-619/18**: komisjon vs. Poola (kohustuste rikkumise hagi – õigus õiglasele kohtumõistmisele, ajutised meetmed)
- **C-331/17** – Sciotto (eelotsus – tähtajaliste töölepingute kuritarvitamine)

Kohtuasjad, kus Eesti on esitanud seisukoha:

C-207/16: Ministerio Fiscal (eelotsus – sideandmete le juurdepääs, kriminaalmenetlus)

Euroopa Kohtu otsus, 2. oktoobril 2018

Hispaania politsei uuris kuritegu, kus isikult oli röövitud rahakott ja mobiiltelefon. Kuriteo uurimiseks taotles politsei mobiilsideoperaatoritelt infot telefoninumbrate kohta, mis aktiveeriti röövitud telefonis, ning infot nende telefoninumbrate omanike või kasutajate isikuandmete kohta. Taotlus tehti piiratud ajavahemiku kohta – 10 päeva pärast röövi toimumist.

Hispaania kohus kahtles, kas politsei taotlus on lubatud, kuna Euroopa Kohus otsustas kohtuasjades C-203/15 ja C-698/15 Tele2 Rootsi ja Watson¹, et et andmete kasutamine peab olema rangelt proportsionaalne ja vajalik ning olema lubatud ainult raskete kuritegude ennetamiseks, avastamiseks ja uurimiseks. Seetõttu soovis Hispaania kohus teada, milline peab olema kriminaalmenetluse esemeks olevate kuritegude raskus, et oleks põhjendatud selliste meetmete rakendamine, mis riivavad põhiõiguste hartas ette nähtud õigust eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele, eeskätt seoses säilitatud sideandmete kasutamisega. Hispaania seaduse kohaselt lähtutakse sellisel juhul kuriteo raskuse määratlemisel kuriteo eest ettenähtud karistumäärast, milleks on kolmeaastane vanglakaristuse määramine.

Eesti esitas kohtule seiskoha, et liikmesriikide pädevuses on määrata konkreetset normid, millal võib säilitatud sideandmeid kasutada. Kuna liikmesriikidel on lai otsustuspädevus, siis on liidu õigusega kooskõlas ka Hispaania seaduses sätestatud kolmeaastane vanglakaristuse määr, et põhjendada isikuandmete kasutamist.

Euroopa Kohus märkis esmalt, et tõepoolest on ta varasemalt märkinud, et kuritegude ennetamise, uurimise, avastamise ja menetlemise puhul saab avalikule võimule juurdepääsu andmist elektroonilise side teenuste osutajate säilitatavatele isikuandmetele, mis koosvõetuna võimaldavad teha täpseid järeldusi selliste isikute eraelu kohta, kelle andmeid säilitatakse, põhjendada ainult võitlusega raske kuritegevuse vastu. Seda eelkõige seetõttu, et sellist juurdepääsu reguleerivate õigusnormidega taotletav eesmärk peab olema proportsionaalne selle tegevusega kaasneva põhiõiguste riive raskusega.

Samas kui andmete le juurdepääsuga kaasnev riive ei ole raske, siis ei pea juurdepääsu põhjendamiseks olema tegemist raskete kuritegudega ja juurdepääsu võib põhjendada ka üldiselt kuritegude ennetamise, uurimise, avastamise ja menetlemise eesmärgiga. Järelikult tuleb esmalt kindlaks teha, kas käesolevas asjas tuleb põhikohtuasja asjaolusid arvestades pidada põhiõiguste riivet „raskeks“.

¹ Euroopa Kohu 21. detsembri 2016 otsus liidetud kohtuasjades C-203/15 ja C-698/15 Tele2 Rootsi ja Watson, kättesaadav [siit](#).

Kohus märkis, et põhikohtuasjas oli politseil soov tuvastada varastatud mobiiltelefoniga seotud SIM-kaartide omanikke. Ligipääsu sooviti vaid SIM-kaartidele vastavatele telefoninumbritele ning nende omanikke puudutavatele andmetele (nimi, aadress) ning ei soovitud ligipääsu telefoni positsioneerimise ega sideandmetele. Sellistele andmetele ligipääsu taotlemist ei saa pidada nende isikute põhiõiguste raskeks riiveks. Järelikult võib sellistele andmetele juurdepääsu taotleda ka selliste kuritegude uurimiseks, mis ei ole „rasked“ kuriteod.

Kokkuvõttes sedastas kohus, et liidu õigust tuleb tõlgendada nii, et avaliku võimu juurdepääs andmetele, milleks on perekonnanimi, eesnimi ja vajaduse korral ka aadress, millega saab identifitseerida varastatud mobiiltelefonis avatud SIM-kaartide omanikke, kujutab endast nimetatud isikutele harta viidatud artiklitega tagatud põhiõiguste riivet, mis ei ole aga nii raske, et sellist juurdepääsu tuleks kuritegude ennetamisel, uurimisel, avastamisel ja menetlemisel piirata võitlusega raske kuritegevuse vastu.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-12/17: Dicu (eelotsus – lapsehoolduspuhkuse ajal põhipuhkuse päevade arvestamine)

Euroopa Kohtu otsus, 4. oktoobril 2018

Hageja Maria Dicu nõudis, et kohus tuvastaks, et põhipuhkuse kestuse kindlaksmääramisel loetakse kuni lapse üheaastaseks saamiseni ette nähtud lapsehoolduspuhkust töötatud ajaks. Rumeenia kohus esitas eelotsusetaotluse, küsides, kas direktiivi 2003/88/EÜ (tööaja korralduse teatavate aspektide kohta) tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis ei käsita töötaja puhkuse kestuse kindlaksmääramisel töötatud ajana lapsehoolduspuhkust, mis on võetud kuni lapse kaheaastaseks saamiseni.

Esmalt möönis Euroopa Kohtus, et senise kohtupraktika kohaselt teatud konkreetses olukorras, kus töötaja ei ole võimeline oma ülesandeid täitma, sh haiguse tõttu töölt puudumisel, ei tohi liikmesriik seada õigust tasustatud põhipuhkusele sõltuvusse kohustusest, et töötaja oleks arvestusperioodi jooksul tegelikult töötanud. Ka rasedus- ja sünnituspuhkusel olevate naistöötajatele tuleb rasedus- ja sünnituspuhkuse korral tagada õigus tasustatud põhipuhkusele ja võimalus võtta seda puhkust rasedus- ja sünnituspuhkuse ajast erineval ajal. **Seejärel leidis kohus sarnaselt Eestiga, et viidatud kohtupraktikat ei saa aga *mutatis mutandis* kohaldada sellise töötaja olukorrale, kes oli arvestusperioodil vanemapuhkusel. Seda eelkõige seetõttu, et vanemapuhkuse kasutamine ei ole ettenägematu ega asjaomase töötaja tahtest sõltumatu.**

Kohus rõhutas, et haigusest tulenevat töövõimetust ei ole põhimõtteliselt võimalik ette näha ja see on töötaja tahtest sõltumatu. Samuti erineb vanemapuhkusel oleva töötaja olukord rasedus- ja sünnituspuhkusel viibiva töötaja omast. Vanemapuhkuse kasutamine ei ole ettenägematu, vaid see on enamikul juhtudel tingitud töötaja soovist oma lapse eest hoolitseda. **Seega kuna vanemapuhkusel viibival töötajal ei ole haigusest põhjustatud füüsilisi ega psüühilisi takistusi, erineb tema olukord sellest olukorrast, kus töötaja töövõimeetus on tingitud tema tervislikust seisundist.**

Kohus nentis sarnaselt Eestiga, et kuigi vanemapuhkusel olev töötaja jääb selle puhkuse jooksul endiselt töötajaks liidu õiguse tähenduses, võimaldab vanemapuhkuse raamkokkuleppe klausli 5 punkt 3 peatada töösuhte ning sellega peatatakse ühtlasi ajutiselt ka tööandja ja töötaja vastastikuseid sooritusi nõudvad kohustused ehk eeskätt töötaja kohustus täita talle töösuhtest tulenevaid ülesandeid.

Seega leidis kohtus sarnaselt Eestiga, et direktiiviga 2003/88/EÜ on kooskõlas liikmesriigi õigusnormid, mis ei käsita töötajale direktiiviga tagatud tasustatud põhipuhkuse kestuse kindlaksmääramisel tegelikult töötatud ajana töötaja poolt sellel perioodil võetud vanemapuhkuse kestust.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Olulisemad EL Kohtu lahendid ja kohtujuristi ettepanekud:

C-416/17: komisjon vs. Prantsusmaa (kohustuste rikkumise hagi – eelotsusetaotluse esitamise kohustus)

Euroopa Kohtu otsus, 4. oktoobril 2018

Prantsuse äriühing Accor taotles 2001. a Prantsusmaa maksuhaldurilt dividendimaksu tagastamist. Maksuhaldur jättis taotluse rahuldamata, sest maks oli tasutud teistes liikmesriikides asuvatelt tütarettevõtjatelt saadud dividendide edasijaotamisel. Accor pidas seda EL õigust rikkuvaks diskrimineerimiseks, sest kui tütarettevõtjad oleksid olnud Prantsusmaa residendid, oleks emaettevõtte neilt saadud dividendide edasijaotamisel nende tulumaksukrediidi oma dividendimaksust maha arvanud. 2011. a *Accor* otsuses kinnitas Euroopa Kohus, et residendist tütarettevõtja jaotatavate dividendide ja mitteresidendist tütarettevõtja jaotatavate dividendide erinev kohtlemine on vastuolus asutamisevabaduse ja kapitali liikumise vabadusega. Selle otsuse alusel tegi Conseil d'Etat (Prantsusmaa kõrgeim halduskohus) 2012. a otsused, mis siiski diskrimineerimist ei lõpetanud. Pärast mitme kaebuse laekumist alustas komisjon 2014. a novembris Prantsusmaa vastu rikkumismenetlust, mis päädis kohustuste rikkumise hagi esitamisega 2016. a juunis.

Komisjoni hinnangul rikkus Prantsusmaa esiteks ELTL artikleid 49 (asutamisevabadus) ja 63 (kapitali liikumise vabadus) ning võrdvääruse ja tõhususe põhimõtteid, sest jätkus välismaistelt tütarettevõtjatelt dividendide saavate Prantsusmaa emaettevõtjate diskrimineerimine. Kohus ei nõustunud komisjoniga, et mitteresidendist ettevõtjatele maksu tagasisaamiseks esitatud tõendamiskoormus on ebaproportsionaalne ning et teises liikmesriigis tasutud makse tagastatakse liiga väikeses ulatuses. **Siiski tuvastas kohus rikkumise, sest Prantsuse topeltmaksustamise vältimise süsteem võimaldas küll neutraliseerida riigisisese osalusahela igas lülis oleva äriühingu jaotatud dividendide maksustamist, kuid ei võtnud arvesse seda, kui teises liikmesriigis oli kasumilt maksu maksnud alltütarettevõtja.**

Teiseks rikkus Prantsusmaa komisjoni hinnangul ELTL artiklit 267. Nimelt ei esitanud Conseil d'Etat selles sättes nõutud eelotsusetaotlust, et teha kindlaks, kuidas dividendimaksu

arvutada. Kohus rõhutas, et Conseil d'Etat otsuseid ei saa riigisiselt edasi kaevata, mistõttu on eelotsusetaotluse esitamine artikli 267 järgi kohustuslik, kui EL õiguse tõlgendus on ebaselge. **Kohus nõustus komisjoniga, et liidu õigusnormide tõlgendus ei olnud selge, mis nähtus mh asjaolust, et komisjon ja Prantsusmaa tõlgendasid erinevalt Euroopa Kohtu otsust *Accor*.** Lisaks uskus Prantsusmaa, et võib otsuses *Accor* käsitlemata küsimust tõlgendada erinevalt otsuses *Claimants in the FII Group Litigation* Briti süsteemile antud tõlgendusest, sest Prantsuse tulumaksukrediidi ja dividendimaksu süsteem erines Briti omast. **Euroopa Kohtu hinnangul ei saanud Prantsusmaa aga olla kindel selles, et ka Euroopa Kohus valiks sama arutluskäigu.** Seega tuvastas Euroopa Kohus esmakordselt liikmesriigi kohustuse rikkumise selle eest, et liikmesriigi kõrgeim kohus ei esitanud eelotsusetaotlust.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-105/17: Kamenova (eelotsus – tarbijakaitse, veebimüük)

Euroopa Kohtu otsus, 4. oktoobril 2018

E. Kamenova müüs veebis käekella, mis ei vastanud kuulutuses lubatud omadustele. Ostja kaebuse peale tuvastas Bulgaaria tarbijakaitseamet, et Kamenoval oli veebilehel kaheksa kuulutust, millest üheski ei avaldanud ta tarbijale mõeldud teavet: ettevõtja andmeid, kauba lõpphinda, tellimuse täitmise tingimusi jne. Seetõttu leidis tarbijakaitseamet, et Kamenova on toime pannud väärteo ja määras haldustrahvi. Bulgaaria kohus tühistas selle otsuse, kuna leidis, et Kamenova ei tegutsenud ettevõtjana. Kassatsioonikohus aga soovis teada, kas füüsiline isik, kes müüb veebis mitmeid väärtuslikke kaupu, on ebaausate kaubandustavade direktiivi 2005/29 tähenduses „ettevõtja“ või tarbija õiguste direktiivi 2011/83 mõttes „kaupleja“ ja kas tema tegevus on „kaubandustava“.

Euroopa Kohus märkis, et liidu õiguslooja soovis tagada võimalikult kõrge tarbijakaitse taseme ja andis seetõttu „ettevõtja“ ja „kaupleja“ mõistetele laia ulatuse ja defineers need peaaegu identselt. **„Ettevõtja“ või „kaupleja“ on isik, kes tegeleb tasustatud tegevusega oma kaubandus-, majandus-, ametialase või kutsetegevuse seotud eesmärgil või töötab ettevõtja või kaupleja nimel või ülesandel.** Neid mõisteid vastandatakse „tarbija“ mõistele, kes on „ettevõtja“ või „kauplejaga“ võrreldes ebasoodsas olukorras.

Kohus selgitas edasi, et Kamenovat võib „ettevõtjaks“ või „kauplejaks“ pidada ainult siis, kui ta tegutses seoses oma ettevõtlusega. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab selle kindlakstegemiseks mh hindama, kuidas oli müük organiseeritud ja mil määral oli see Kamenova ettevõtlusega seotud. Arvesse tuleb võtta, kas Kamenoval oli toote kohta teavet, mis asetas ta tarbijatest soodsamasse olukorda, kas ta õigusseisund lubas teostada äritehinguid, kas ta oli käibemaksukohustuslane, kas ta sai tasu või osa kasumist ning kas müüdavad asjad olid sama liiki ja ostetud edasimüüki silmas pidades. Loetletud kriteeriumid ei ole ammendavad ning vaid ühe kriteeriumi täitmine ei pruugi tähendada, et Kamenovat saab pidada „ettevõtjaks“ või „kauplejaks“. **Kohus selgitas ka, et „kaubandustatavaks“ saab Kamenova tegevust pidada vaid siis, kui teda ennast saab pidada „ettevõtjaks“ ja ta tegevus on otseselt seotud toote reklaamimise, müügi või tarnimisega tarbijatele.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-379/17: Al Bosco (eelotsus – kohtuotsuste täitmine tsiviil- ja kaubandusajades)

Euroopa Kohtu otsus, 4. oktoobril 2018

Itaalia kohus tegi kinnisvaraga tegeleva Itaalia äriühigu Al Bosco taotlusel 2013. a määruse arestida miljoni euro ulatuses Hoberi vallas- ja kinnisvara. Saksa kohus tunnistas arestimääruse 2014. a täidetavaks, kuid kui Al Bosco taotles 2015. a hüpoteekide kinnistusraamatusse kandmist, jättis Saksamaa kinnistusosakond taotluse rahudamata, sest see oli Saksa tsiviilkoodeksist tuleneva tähtaja järgi aegunud.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsis, kas Brüssel I määruse (nr 44/2001) kohaselt tuleb teises liikmesriigis tehtud arestimismääruse täitmisele kohaldada taotluse saanud liikmesriigis kehtivaid tähtaegu. Euroopa Kohus hindas kõigepealt, kas tähtaeg oli seotud arestimismääruse täidetavusega, või puudutas see täitemenetlust sõna otseses mõttes. Kohus jõudis järeldusele, et Saksamaa õiguses olid nii hüpoteegi kinnistusraamatusse kandmine kui ka selle kande tegemisele kohaldatav tähtaeg menetlusnormid arestimismääruste täitmiseks, kusjuures täitmistähtaeg piiras küll arestimismääruse sundtäitmist, kuid ei mõjutanud selle kehtivust.

Seejärel analüüsis kohus, kas Saksa menetlusnormi kohaldamine sundtäitmise raames võis kahjustada Brüssel I määrusega loodud süsteemi kasulikku mõju. Kohus selgitas, et otsuste tunnustamise eesmärk on omistada teistes liikmesriikides tehtud otsuste täitmisele riigisiseste otsustega samasugune õigusjõud ja tõhusus. Ühtki põhjust, miks tuleks teises riigis tehtud otsusele selle täitmisel omistada õigusjõud, mida ei ole riigis kohapeal tehtud sama liiki kohtuotsusel, kohus ei näinud. Lisaks tähendaks vastupidine tõlgendus täitmise eest vastutavate ametiasutuste jaoks ebaproportsionaalselt suurt koormust. Saksamaa kinnistusraamatu pidaja ei saa kindlaks teha, kas Itaalia õiguses on täitmiseks ette nähtud tähtaeg või milline on seal sätestatud täitmise kord, samamoodi nagu ei saa Itaalia asutus kohaldada välisriigi õigusnorme. Seda ei sea kahtluse alla asjaolu, et Saksamaal ei ole arestimääruse sundtäitmine enam võimalik, kuid Itaalias jääb see täidetavaks. **Kokkuvõttes sedastas kohus, et kuna tegu on otsuse täitmise etapiga, kohaldub Saksa õiguse tähtaeg isegi siis, kui see tähendab Itaalias tehtud arestimääruse täidetavuse ajalist piiramist.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-337/17: Feniks (eelotsus – kohtualluvus tsiviil- ja kaubandusajades)

Euroopa Kohtu otsus, 4. oktoobril 2018

Poolas asuvad Coliseum ja Feniks sõlmisid lepingu Gdanskis asuvasse kinnisvarasse investeerimise projekti raames. Peatöövõtjana sõlmis Coliseum rea lepinguid alltöövõtjatega, kuid jättis neile maksmata, mistõttu pidi seda tsiviilseadustiku sätete kohaselt tegema

solidaarvastutaja Feniks. Nii sai Feniksist Coliseumi võlausaldaja 336 174 euro ulatuses. 2012. a müüs Coliseum Poolas u 1,5 miljonit eurot maksva kinnisasja Hispaanias asuvalle Aztecale. Kuna Coliseumi suhtes algatatud täitmenetlused lõpetati vara puudumise tõttu, esitas Feniks 2016. a Poola kohtusse hagi Azteca vastu, tuginedes määruse nr 1215/2012 (kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) artikli 7 punkti 1 alapunktis a ette nähtud erandile, mille järgi võib lepinguid puudutavates asjades esitada hagi kohtusse kohas, kus tuli täita lepingujärgne kohustus. Azteca väitis aga, et kohtualluvus tuleks määrata selle määruse artikli 4 lõikes 1 toodud üldpõhimõtte järgi, mille kohaselt määrab kohtualluvuse kostja alaline elukoht.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus tahtis teada, kas hagi, millega nõudeõiguste omaja palus tunnistada kehtetuks tema õigusi kahjustava toimingu, millega võlgnik võõrandas kinnisasja kolmandale isikule, kuulub määruse nr 1215/2012 artikli 7 punkti 1 alapunktis a kohaldamisalasse. Küsimusele vastamiseks soovitas Euroopa Kohus Poola kohtul kõigepealt hinnata, ega Coliseumi suhtes ei ole alustatud maksejõuetusmenetlust, sest sellisel juhul tuleks kohaldada hoopis maksejõuetusmenetluse kohta käivat määrust nr 1346/2000. Kui mitte, on õige kohaldada määrust nr 1215/2012.

Poola kohtu küsimusele vastates selgitas Euroopa Kohus, et määruse nr 1215/2012 eesmärk on õiguskindlus, mis võimaldab hagejal ja kostjal ette näha, millises kohtus vaidlused lahendatakse. Alternatiivset kohtualluvust lubavaid valikulise kohtualluvuse eeskirju tuleb tõlgendada kitsalt, minemata kaugemale määruses sõnaselgelt ette nähtud juhtudest. Põhikohtuasjas esitati aga hagi, kuna võlgnik ei täitnud võlausaldaja ees vabatahtlikult võetud lepingulisi kohustusi, mis tähendab, et **tegu on lepinguid puudutava asjaga ning määruses nr 1215/2012 ette nähtud erandina võib kohtusse pöörduda asjaomase kohustuse täitmise kohas**. Selleks on koht, kus teostati lepingu alusel töid, see tähendab Poola. **Järeldust ei sea kahtluse alla see, et hagi on esitatud kolmanda isiku (Azteca), mitte võlgniku (Coliseum) vastu, sest valikulise kohtualluvuse erand põhineb hagi alusel, mitte poolte isikutel.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-149/17: Bastei Lübbe (eelotsus – autoriõigused, ebaseaduslik jagamine Internetis)

Euroopa Kohtu otsus, 18. oktoobril 2018

Audioraamatut, mille autoriõigused kuuluvad B. Lübbele, jagati M. Strotzerile kuuluva internetiühenduse kaudu. Lübbe nõudis kirjalikult autoriõiguse rikkumise lõpetamist, kuid see jätkus ja Lübbe esitas Strotzeri vastu hüvitisnõude. Strotzer väitis, et ta internetiühendus oli kaitstud ja arvuti rikkumise ajal välja lülitatud. Kuna Strotzeri vanemad kasutasid sama internetiühendust, jättis Müncheni esimese astme kohus Lübbe nõude rahuldamata, sest rikkumise toimepanijatena tulid kõne alla ka Strotzeri vanemad. Apellatsioonikohus selgitas, et Saksa autoriõiguse järgi on asjaolude esitamine ja tõendamine hageja ülesanne ja kui Internetti kasutab mitu isikut, ei saa eeldada, et rikkumise on toime pannud internetiühenduse valdaja. Saksa kohtupraktika järgi tuleb internetiühenduse valdajal sellisel juhul teatada, kellel oli võimalus tema Internetti iseseisvalt kasutada. Kui teised

kasutajad on tema pereliikmed, ei pea ta tulenevalt EL põhiõiguste hartas sätestatud abielu ja perekonna kaitsest rohkem teavet esitama.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsis, kas autoriõiguse direktiivi 2001/29 ja intellektuaalomandi õiguse direktiiviga 2004/48 on kooskõlas õigusnormid, mille kohaselt internetiühenduse valdajat ei peeta rikkumise eest vastutavaks, kui ta nimetab pereliikme, kes Internetti kasutas, kuid ei teata, millal ja kuidas pereliige seda tegi. Euroopa Kohus selgitas, et direktiivide eesmärk on kehtestada liidus ühetaoline kõrge autoriõiguste ja intellektuaalse loomingu kaitse. Selleks kohustavad mõlemad direktiivid liikmesriike tagama, et riigisisised meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid nende õiguste kaitseks oleksid tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. **Direktiivi 2004/48 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigid peavad võimaldama isikul, kelle õigusi on rikutud, tõhusalt vastaspoolelt oma väidete kinnituseks vajalikke tõendeid saada.** Direktiiv ülevõtmisega pidi liikmesriik looma kooskõla EL põhiõiguste hartaga tagatud õiguste vahel – austades ühelt poolt õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja intellektuaalomandi õigust ning teiselt poolt tagades õiguse era- ja perekonnaelu puutumatusel. Varasemale kohtupraktikale viidates selgitas kohus, et meetet, mis toob kaasa hartaga kaitstava õiguse selge rikkumise, ei saa pidada vastavaks nõudele tagada õige tasakaal põhiõiguste vahel. **Seetõttu leidis kohus, et kui Saksa õigusnormide tõlgendused takistavad kohtul tõendite esitamise nõudmist ja muudavad võimatuks rikkuja kindlakstegemise, on Lütbe õigusi on rikutud.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-619/18: komisjon vs. Poola (kohustuste rikkumise hagi – õigus õiglasele kohtumõistmisele, ajutised meetmed)

Euroopa Kohtu määrus, 19. oktoobril 2018

3. aprillil 2018 jõustus uus Poola kõrgema kohtu seadus, millega alandati selle kohtu kohtunike pensioniiga 65 aastale. Töötamist võivad jätkata kohtunikud, kes esitavad Poola presidendile avalduse ja kinnitavad oma soovi edasi töötada ja lubavad, et nende tervis võimaldab seda. Avalduste alusel tehtud presidendi otsused ei pea lähtuma ühestki kriteeriumist, samuti ei allu need kohtulikule kontrollile. Lisaks lubab uus seadus presidendil kuni 3. aprillini 2019 otsustada, kas suurendada kohtunike arvu.

2. oktoobril 2018 esitas komisjon Poola vastu hagi, väites, et uus seadus rikub ELL artikli 19 lõiget 1, mille järgi näevad liikmesriigid ette tulemusliku õiguskaitse tagamiseks vajaliku kaebeõiguse liidu õigusega hõlmatud valdkondades ja EL põhiõiguste harta artiklit 47, mis tagab igähele õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile ja tõhusale kohtulikule arutamisele. Kohtuasja arutamise ajaks taotles komisjon ajutiste meetmete kohaldamist: esiteks, peatada riigisisese seadusandluse kohaldamine, millega alandati Riigikohtu kohtunike pensioniiga; teiseks, võtta kõik vajalikud meetmed, et tagada kohtunikele võimalus jätkata oma kohal töötamist, samade õiguste ja staatusega ning kolmandaks, hoida igasuguste meetmete võtmisest, millega asendatakse kõrgema kohtu kohtunikke.

Kohtus otsustas neid ajutisi meetmeid kohaldada. Kohtupraktika kohaselt võib kohus ajutisi meetmeid kohaldada vaid siis, kui on näidatud, et need on õiguslikult ja faktiliselt vajalikud ja vältimaks EL õigusele tõsise ja parandamatu kahju tekitamist. Alustuseks nentis kohus, et komisjoni etteheited ei ole ilmselgelt vastuvõetamatud ega alusetud. Seejärel asja

kiireloomulisust hinnates tõi ta välja, et uus seadus on jõustunud ja selle alusel on pensioneerunud palju kohtunikke, sh kohtu kõrgema kohtu esimees, kohtunike arvu tõsteti 93-lt 120-le, 44 kõrgema kohtu kohtuniku kohta on vabad ja president on juba nimetanud ametisse 27 uut kohtunikku. **See tähendab äkilist ja oluliselt muutust kõrgema kohtu koosseisus, mis seab kahtluse alla kohtu võimekuse kaitsta põhiõigusi.** Viimaks selgitas ta, et kui kohus teeb otsuse Poola kasuks, siis lükkab ajutiste meetmete kohaldamine Poola kohtureformi vaid edasi, kahjustamata selle eesmärke. Samas **kui kohus tuvastab rikkumise, võivad sellised vaidlusalused muutused tekitada pöördumatut kahju põhiõiguste tagamise süsteemile Poolas.**

Prantsuskeelne kohtumäärus on kättesaadav [siit](#).

C-331/17 – Sciotto (eelotsus – tähtajaliste töölepingute kuritarvitamine)

Euroopa Kohtu otsus, 25. oktoobril 2018

M. Sciotto töötas Fondazione Teatro dell'Opera di Romas balletitantsijana mitme tähtajalise töölepingu alusel vahemikus 2007-2011. Sciotto leidis, et järjestikuste tähtajaliste töölepingute sõlmimine ei olnud õigustatud ja esitas Rooma kohtusse hagi oma töösuhte tähtajataks ümberkvalifitseerimiseks ja kahju hüvitamiseks. Kohus jättis hagi rahuldamata, kuna leidis, et riigisisene süvamuusikasihtasutustele kohalduv eriregulatsioon välistas neile töölepingutele üldise regulatsiooni kohaldamise ning selliste asutustega sõlmitud ajutised lepingud tähtajataks ei muutu. Sciotto esitas apellatsioonikaebuse, väites et niisugune riigisisene eriregulatsioon ei ole liidu õigusega kooskõlas.

Rooma kohus küsis, kas riigisisene eriregulatsioon on vastuolus direktiivile 1999/70/EÜ (tähtajalise töö kohta) lisatud raamkokkuleppega, mille kohaselt kvalifitseeritakse tähtajaline leping ümber tähtajataks, kui töösuhe on kestnud konkreetsest kuupäevast kauem. Euroopa Kohus vastas, et vastuolu on siis, kui riigisisese õiguskorras ei ole ka ühtegi teist tõhusat meetet, et karistada ajutiste lepingute sõlmimise kuritarvitamist selles sektoris. Raamkokkulepe kohustab liikmesriike kehtestama kas objektiivsed alused, mis õigustaksid töölepingute järjestikust uuendamist, järjestikuste töölepingute maksimaalse lubatud kestvuse või lubatud uuendamiste arvu. Loetletud meetmete asemel lubab raamkokkulepe tugineda ka samaväärsele riigisisesele juriidilisele meetmele, mis võimaldab vältida järjestikuste töölepingute sõlmimise kuritarvitamist. Kui liikmesriigid ei tugine raamkokkuleppes loetletud meetmetele ja neil ei ole ka samaväärseid riigisiseseid meetmeid, on neil siiski õigus arvestada konkreetsete tegevussektorite erivajadusi juhul, kui see on objektiivselt õigustatud.

Itaalia õiguses on süvamuusikasihtasutuste töölepingud raamkokkuleppe kohaldamisalast välja jäetud. Samuti puuduvad meetmed, mis raamkokkuleppega samaväärselt süvamuusikasihtasutuste töötajaid kaitseks. Seetõttu hindas kohus, kas Itaalias on selles sektoris järjestikuste töölepingute kasutamine õigustatud objektiivsetel alustel. Tulenevalt kohtupraktikast **tähendavad „objektiivsed alused“ täpseid ja konkreetseid asjaolusid, mis iseloomustavad kindlaksmääratud tegevust ning mis sellest lähtuvalt õigustavad järjestikuste tähtajaliste töölepingute kasutamist selles konkreetses olukorras.** Sellised asjaolud võivad

tuleneda eelkõige konkreetse töö eripärast, selle olemuslikest tunnustest, või liikmesriigi sotsiaalpoliitika õiguspärase eesmärgi taotlemisest.

Itaalia valitsus väitis mh, et järjestikuste töölepingute kasutamine on objektiivsetel alustel õigustatud, sest süvamuusikasihtasutuste tegevusvaldkonnas sõlmitaksegi traditsiooniliselt tähtajalisi töölepinguid, kuna igaks järgmiseks esinemiseks võib olla vaja sõlmida eelmistest erinevaid lepinguid ja ajutised lepingud aitavad kontrolli all hoida sektori rahastamisega seotud avalikke kulutusi. **Kohus nõustus, et mõnikord võib etenduste esitamiseks olla vaja ajutisi töötajaid, kuid tõi välja, et Itaalia õiguses ei ole ühtegi tingimust, mis sellisd erandi kohaldamist reguleeriks ning põhikohtuasjas tundus järjestikuste lepingute sõlmimine pigem teenivat tööandja tavapärase programmi vajadusi.**

Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab siiski ise hindama, kas Itaalia õigusnormides on tõhusaid meetmeid, et karistada kuritarvitusi süvamuusikasihtasutuste sektoris. Kui neid ei ole, tuleb kohtul riigisiseid sätteid tõlgendada viisil, mis tagaks rikkumiste karistamise ja heastaks liidu õiguse rikkumise tagajärjed. **Euroopa Kohus pakub välja, et süvamuusikasihtasutuste valdkonnale kehtestatud erandi võiks jätta kohaldamata ja rakendada rikkumise heastamiseks Itaalia tööõiguse üldnormi, mille kohaselt kvalifitseeritakse ajutised lepingud ümber tähtajatuks.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).